

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոյ. 17 տեղի ունեցաւ Հռոմում այն ծէսերի հանդիսաւոր բացումը, որ նուիրուած էին Յովհաննա Դ' Արկի սրբացման հարցին: Հռոմէական կանոններով հաստատած ապագայ երանուհւոյ հերոսութեանց երրորդ և վերջին քննութիւնն էր այս: Սպասուում է պապի կոնդակին, որով Յովհաննա Դ' Արկը կը յայտարարուի «երանելի» (beata). Նորան իբրեւ սուրբ (sankta) հաստատելուն համար կը պահանջուին ոչ պակաս քան չորս նոր հրաշքներ: Ասում են որ Յովհաննա Դ' Արկի սրբացումն հանդուցեալ պապի սրբազան խորհուրդն էր և երրորդ ժողովի միտքը, որին ներկայ լինելը մահն արգելեց, նորա վերջին մտածման նիւթն էր կազմում: Անկասկած, Ֆրանսիայի հերոսուհու սրբացումն նոյն երկրում՝ որն աւելի ու աւելի կտրուում է կաթոլիկութիւնից և կրօնից կրօնական շարժումն աւելի բարձրացնելու համար պակաս դեր չէ խաղում:

Կղերիկոսական կուսակցութեան հակումն, հայեացքը դէպի իրերի ներկայ դրութիւնը, նոյնպէս և նորա յոյսերն ու ծրագրները կարելի է տեսնել այս օրերս յայտարարուած՝ Տիւրինա եպիսկոպոսի իւր հօտին ուղղած թղթի մէջ: Քննելով Ֆալլուի օրէնքների փոփոխութեան և տէրութիւնից եկեղեցւոյ հեռանալու նախագիծը, նա դորա մէջ գտնում է երկրի իսկական դժբաղատութիւնը: Եկեղեցուց խլում են վերջին կարողութիւնը՝ աղատութիւնը, որի հետ հաշտուել ոչ մի կերպ չէ կարելի:

[Եթէ մենք, ճշմարտութեան բացարձակ ոտնահարութեամբ, պարտքի կատարման զլացմամբ, որով Ֆրանսիան պայմանի հիման վերայ պարտաւորում էր կուլտուրայի ել և մուտից կրճատել, մենք ունէինք աղատութիւն մեր պարտականութիւնները կատարելու, հոգուն եկեղեցուն և Աստծուն ծառայելու, աղատութիւն, որ բողոքական անգղիան և միացեալ նահանգները տալիս են կաթոլիկներին, այն ժամանակ մենք ուրախութեամբ կը համբերէինք ամին տեսակ թշուառութեան: Բայց նոքա, որ

կառավարում են երկիրը, համաձայն չեն մեզ ազատութիւն տալուն: Նոքա կամենում են կործանել կրօնը և իրենց նպատակին հասնելու համար կամենում են շղթայակապ անել մեր ոտքերն ու ձեռները և մեր բերանը գոցել: Նոքա շատ լաւ գիտեն, որ եթէ մենք ազատ չինինք, իրենք պիտի յաղթուին:]

Ապա բացատրելով նա իրերի սոյն գրութեան պատճառները իւր համախոհներին տալիս է փորձնական խորհուրդ, որ կրում է պատերազմական բնուորութիւն.

Ի՞նչ անել, որպէսզի պաշտպանենք քրիստոնեայ ֆրանսիան, հեռացնենք գգթախառութիւնները, որոնք սպառնում են մեզ: Պէտք է անել դարձեալ նոյնը, ինչ որ առաջ, միայն այժմ պիտի գործել աւելի դրականապէս ջերմեռանդութեամբ, աւելի ինքնուրացութեամբ քան թէ առաջ: Պէտք է ժողովուրդը քրիստոնեայ դարձնել, որի համար պիտի օգտուել մեր ժամանակի օրինական և ազնիւ ուղղութիւններից, կրկնապատկել հաստատութիւններն ու ընկերութիւնները, արծարծել եռանդը և համարձակութիւնը մեր քրիստոնեաների խմբակցելով նոցա և ցոյց տալով թէ նոքա ի՞նչ բանի են ընդունակ, համոզել, որ բարին և օգուտը մի երկրի կանգնումն, թշնամուն յաղթելը և սարսափելի գգթախառութեանց առաջն առնելը անկարելի է առանց ներքին համոզման, անզազար գործունէութեան և ինքնամերժման ոգու:

Պիոս X. պապի վերաբերմունքը դեպի սլաւոն ժամասացութիւնը: Պիոս X պապը, գեռեւ կարդինալ և վենեցիայի պատրիարք, քանիցս խօսել է կաթոլիկ սլաւոն երկրներում սլաւոնական ժամասացութեան հակառակորդը չը մոռացաւ և այժմ խօսում է իբրեւ պապ, ինչպէս ճշտում է Հռովմից ստացուած տեղեկութիւններից: Կաթոլիկ-Հռովմէական ծէսերի կոնգրեգացիան ուղարկել է մօտերս շրջաբերականներ Գարեցիու, Ջագարսկի և Ջագրիբոկու արքեպիսկոպոսներին, որոնց մէջ կառավարիչ Հռովմը յիշեցնում է նոցա, որ քահանաներից ոչ ոք առանց արքեպիսկոպոսի և կուրիայի (հոգեւոր դատաստան) գիտութեան չը համարձակուի ժամասացութիւնը սլաւոնական լեզուով կատարելու և կամ թէ որեւէ բան ձեռնարկել յօգուտ սրա: Աւրիշ խօսքով, այսօրուանից սկսած, այլեւ խօսք չի կարող լինի սլաւոնների մօտ մայրենի լեզուով ժամասացութեան, ինչ որ Աւոն XIII պապի կենդանութեան և նորա քարաուղար Տումպուլի օրով արդէն համարեա վճռուած էր: Բացի այդ վե-

բոյն շրջաբերականների մէջ առաջարկում է արքեպիսկոպոսներին, որ սորա իրենց հօտին համոզեն ու Գահի կամքին միանդամայն հնազանդելու: Եկեղեցի կօնդրեգացիան, բացի այդ, յիշում է և 1900 թ. հրատարակուած մի ուրիշ կարգադրութիւն, որով սլաւոն ժամասացութիւնը թոյլ է տրւում միայն այն համայնքների մէջ, որտեղ նա գերելնող է եղել վերջին 30 տարիների ընթացքում: Ընդհանրապէս Գալմացիայում և սլաւոնկաթուղի ուրիշ երկրներում այն կարծիքն է տիրում, որ նոր պապը մաադիր է սլաւոնական ժամասացութիւնը բոլորովին դադարեցնել:

ԲՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵԿԵՂԵՅԻ

Մօտերս լոյս տեսած Սահսին—Վէյմարի դքսութեան սինօդի եկեղեցական հաշիւը լի է եկեղեցական կեանքի անպայման անկման դառն դանդաճներով: Եկեղեցի յաճախելը օրըստօրէ ընկնում է: Սօցիալ—դեմոկրատիական քարոզչութիւնը, որ նոյն իսկ դիւղերի մէջ մուտք է գտել, ժողովրդի մեծ մասի մէջ կրթել է անտարբերութիւն դէպի եկեղեցին և կրօնը: Ուսանողութեան եկեղեցական կեանքը, որից կազմակերպւում է բարձր դասակարգը—հաւասար է զերօյի—նորա այլ ևս ոչ մի հետաքրքրութիւն դէպի եկեղեցին ցոյց չեն տալիս: Կառավարչական շրջաններումն էլ կրօնական անտարբերութիւնը մեծ է, և այս նախատինքը պատկանում է նաև եկեղեցւոյ հովիւներին: Բազմաթիւ եկեղեցական ընդերու թիւններ և ժողովներ, ինչպէս օրինակ վերջերս կազմուած Սահսինիայի դքսութեան սօցեալ—աւետարանական ժողովը, նախագծել են կրօնը պաշտպանելու համար մի շարք միջոցներ, սակայն դժբա հաւատք գիտական տեսակէտից պաշտպանելու և մասնաւոր գաշնակցութիւններ կազմակերպելու ընաւորութիւնն ունին:

ՌՈՒՍԸՑ ԵԿԵՂԵՅԻ

Ռուսաց լեզուի հայածումն Աւստրո-Վենգրիայում: Ռուսաց լեզուն հալածուած է Աւստրո-Վենգրիայում այն ժամանակ, երբ ռուսաց կայսրութեան թէ բարձր և թէ ոտորին կրթական հաստատութիւնների մէջ դերմաներէնը ընդունուած է իբրև դասական առարկայ և ոչ որ չէ մտածում որևէ տեղ այդ լեզուի դէմ արգելք դնել: Լիւրլեան քաղաքում ասպարում և հասա-